

JAARVERSLAG 2019

Deventer, Lebuïnuskerk

JAARVERSLAG 2019

INLEIDING:

Ook ditmaal continueren wij onze goede gewoonte om elk jaar een verslag te publiceren van de door onze Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen in Midden- en Oost Nederland (SBKG MON) verrichte werkzaamheden.

Dit jaarverslag publiceren wij ook weer op onze website. Besparing op grondstoffen is een belangrijk item om 'groen' bezig te zijn, waarbij uiteraard ook kostenbeheersing van belang is.

In dit verslagjaar heeft ons bouw bureau weer het nodige werk verzet. Onderhoudsplannen zijn gemaakt waarin de te verwachten kosten voor de instandhouding van de kerkelijke gebouwen in de komende jaren zijn opgenomen. Ook zijn voor monumentale kerkgebouwen instandhoudingsplannen opgesteld aan de hand waarvan subsidie van de overheid (SIM) wordt gevraagd. Ter verduidelijking, de betekenis van **SIM** is: **S**ubsidieregeling **I**nstandhouding **M**onumenten.

Bij de realisatie van de gemaakte plannen kunnen onze bouwkundigen de directievoering doen. Het geeft grote voordelen als één van onze ervaren bouwkundigen, zijnde de derde partij, met aannemers praat en de onderhoudsplannen of restauratieplannen begeleidt, uiteraard in samenspraak met de opdrachtgever. Ook controleren en fiatteren zij de inkomende facturen, met betrekking tot het project.

Ook in 2020 mag u op onze dienstverlening rekenen en staan wij, via het bouw bureau, klaar om een bijdrage te leveren aan het **BEHOUD** van onze kerkelijke gebouwen.

DIVERSE ONDERWERPEN:

Regels en Tarieven.

Om duidelijkheid te geven in de contractuele verplichtingen van de stichting en van u als opdrachtgever, zijn er Regels en Tarieven met een bijbehorend standaard Opdracht-formulier opgesteld. Regelmatig wordt bekeken of dit formulier aangepast of verbeterd moet worden. Ook voor 2019 heeft dit plaatsgevonden. Bij het bouw bureau is nadere informatie te verkrijgen.

Eerste contacten.

Regelmatig krijgen we uitnodigingen van Colleges van Kerkrentmeesters voor een eerste gesprek in of bij hun kerk. Meestal worden hierbij de gebouwen en hun inventaris bezichtigd, de bevindingen doorgesproken en wordt vrijblijvend een eerste indruk en een globaal advies gegeven. Zo'n eerste gesprek is uiteraard gratis.

Fiscale rechten en plichten.

Om in aanmerking te komen voor de fiscale regeling aftrek van giften moeten de PKN-kerkbesturen een wettelijk voorgeschreven beleidsplan hebben. Een onderdeel daarvan is het onderhoudsplan voor de gebouwen. Hierbij kan ons bouw bureau het College van Kerkrentmeesters uitstekende diensten bewijzen.

Daar onze stichting BTW-plichtig is moeten wij op de facturen BTW in rekening brengen. Echter, wanneer voor onderhoud of restauratie een subsidie is verkregen komen de totale kosten inclusief BTW voor subsidie in aanmerking.

In het verslagjaar zijn met de volgende beheerders van kerkelijke gebouwen plannen gemaakt, gesprekken gevoerd en adviezen verstrekt:

In Overijssel:

Avereest	Hellendoorn	Rijssen
Blokzijl	Losser	Steenwijk DG
Blokzijl DG	Mariënheem RK	Steenwijkerwold
Borne	Mastenbroek	Tubbergen
Borne DG	Oldemarkt	Urk
Dalfsen	Olst	Vroomshoop
Deventer Lebuïnuskerk	Ootmarsum	Wesepe
Giethoorn DG	Raalte	Zalk
Heeten RK	Raalte RK	Zwolle 1' Église Wallonne

In Gelderland:

Aalst	Harderwijk 'Grote Kerk'	Poederrijen
Angerlo	Hedel	Rumpt
Beekbergen	Heesselt	Ruurlo
Brakel	Hoewelaken	Silvolde
Buurmalsen	IJzendoorn	Terborg
Deil	Meteren	Varik
Dinxperlo	Nederhemert	Voorst
Echteld	Nijkerk	Wilp
Elburg	Nijmegen	Winterswijk
Enspijk	Oldebroek	Winterswijk Synagoge
Gendringen	Ommeren	Zevenaar
Harderwijk GK	Ophemert	Zoelen

In Noord-Brabant:

Eethen	Grave	Heeze
--------	-------	-------

Graag wijzen wij de eigenaren van niet-monumentale kerkelijke gebouwen erop dat ook zij gebruik kunnen maken van onze bouwkundige en financiële advisering en expertise.

Werkzaamheden aan deze gebouwen komen in sommige gevallen ook in aanmerking voor subsidie van de Solidariteitskas, het vangnet van de PKN-kerken, en wellicht ook van andere fondsen.

De reden dat wij veel beheerders van monumentale gebouwen adviseren is hierin gelegen dat de regelgeving vanuit de burgerlijke overheid vaak zeer gecompliceerd is, zeker voor iemand die niet dagelijks met deze materie werkt.

Alle kerkelijke denominaties kunnen voor hun monumentale gebouwen subsidie aanvragen.

De SBKG Midden- en Oost Nederland kan u, via het bouw bureau, in dezen als deskundige partner terzijde staan. Ook voor kerkelijke gemeenten die niet behoren bij de PKN staat ons bouw bureau klaar voor begeleiding en advisering en dan ook onder dezelfde voorwaarden, regels en tarieven.

Voorts zijn er bepaalde regelingen voor (mede)subsiëring van de kosten voor onze advisering en/of andere werkzaamheden, waardoor u, als eigenaar van het monument, voordeliger uit bent.

Ook voor onderhoud of restauratie aan Gemeentelijke Monumenten zijn er mogelijkheden om subsidie aan te vragen bij de gemeentelijke overheid. Neem hiervoor tijdig contact op met de SBKG in Midden- en Oost Nederland.

Wij hebben ook de kennis in huis om fondsenwerving voor u te verzorgen, soms zijn er meer mogelijkheden dan alleen de subsidie van de rijksoverheid, met name bij restauraties.

Steenwijk DG

WERKWIJZE NIEUWE AANMELDINGEN:

Aanvragen voor een gesprek lopen in principe via het bouw bureau. Van daaruit wordt beoordeeld hoe de verdere aanpak het beste kan plaatsvinden. Ook bij het secretariaat van onze stichting komen regelmatig vragen binnen die dan worden doorgegeven aan en besproken met de bouwkundigen waarna (indien gewenst) een afspraak wordt gemaakt.

Restauratie kap Grote Kerk te Nijkerk:

Primair is met deze restauratie de stabiliteit van de kapconstructie in een optimale staat gebracht waarmee deze de nieuw aangebrachte leien duurzaam kunnen ondersteunen. Ook toekomstige restauraties met leidekkerswerk hebben hiervan profijt.

Het was binnen dit restauratiekader mogelijk om veel meer traditioneel houttechnisch herstel aan de kapconstructie uit te voeren. De uitvoerend aannemer heeft hier met zijn timmerlieden een bijzondere fraaie klus uitgevoerd. Deze werkzaamheden zijn nog goed te herkennen omdat er nieuw bewerkt hout is toegepast in een overigens gedateerde kap. Wat de leibedekking betreft zijn de werkzaamheden volgens bestek uitgevoerd.

Een tweede hoofddoel richtte zich op 'het functioneren van het kerkgebouw in de maatschappij met allerlei activiteiten en evenementen'. Het aanbrengen in de kap van loopbruggen heeft hieraan optimaal bijgedragen, getuige de 10-tallen rondleidingen die tijdens de restauratie en daarna hebben plaatsgevonden. Gaande de restauratie was men getuige van werk in uitvoering waarbij men onder de indruk is gekomen van het verrichte ambachtswerk en de omvang van de kapconstructie. Deze activiteit staat blijvend op ons

programma. Rondleidingen in de kap zijn onderdeel geworden van allerlei gelegenheden waarbij ook de kerk en/of toren te bezoeken zijn. De mogelijkheid tot rondleiding wordt actief onder de aandacht gebracht.

Omdat de beoogde werkzaamheden binnen het beschikbare budget werden gerealiseerd, ja zelfs meer dan dat, was er voldoende ruimte om veel meer houttechnisch herstel uit te voeren, het ambacht kwam volledig tot zijn recht.

DIENSTVERLENING SBKG MIDDEN- EN OOST NEDERLAND:

De te verlenen diensten hebben bestaan uit:

- Het opmaken van een bouwkundig onderhoudsplan c.q. instandhoudingsplan voor één of meerdere jaren.
- Het begeleiden van de uitvoering van onderhoudsplannen.
- De projectbegeleiding van nieuwbouw, verbouw- en restauratieplannen, inclusief inventaris, waaronder orgels.
- Het aanvragen van subsidies en werven van fondsen voor bovengenoemde plannen.

Wilt u voor uw kerkelijke gebouwen een rapport van de huidige bouwkundige staat, een zogenaamde nulmeting, dan kunnen wij dat voor u opstellen. Een dergelijk rapport is nuttig om gestructureerd en planmatig onderhoud van de gebouwen te presenteren naar uw achterban (meestal met de kerkelijke gemeente als eigenaar).

Als onderdeel van het beleidsplan is het ook een pré voor het behoud van de ANBI-status. Deze rapportage is tevens een instrument dat bij fusie van kerkelijke gemeenten behulpzaam kan zijn bij het besluit welke gebouwen dienen te worden behouden, dan wel afgestoten. Deze problematiek is uiteraard ook van toepassing wanneer bij een krimpende gemeente één of meerdere kerkgebouwen moeten worden afgestoten. De SBKG geeft enkel de technische toestand van de

gebouwen weer, zij spreekt geen oordeel uit over welk gebouw moet worden afgestoten, dat is voorbehouden aan de plaatselijke kerkelijke gemeente.

Kortom, een dergelijk rapport geeft meer transparantie en is waardevol voor de besluitvorming. Ook is het in voorkomende gevallen mogelijk om, na verkregen toestemming van het bestuur, als particulier een beroep te doen op onze expertise.

Plaskerk te Raalte en haar omgeving:

Soms ontvouwt zich in een gesprek spontaan een bijzonder verhaal waar iedereen aan tafel, kerkleden, agrariërs, landgoedeigenaren en natuurbeschermers, een eigen bijdrage levert en dat als één verhaal zo de moeite waard is om het in veel groter verband te delen. Het verhaal van de Plaskerk in Raalte en de verbinding met Landgoed Schoonheeten, de bewoners van het Heeterveld en het landschap is zo'n prachtig verhaal.

De Plaskerk is het oudste gebouw van het Sallandse Raalte. Gebouwd in de periode 1065-1123. Van de oorspronkelijke in romaanse stijl opgetrokken kerk is in de 14e eeuw het koor vervangen door het huidige vroeg-gotische koor, waar in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw een bijzondere ontdekking werd gedaan. Achter dikke lagen verf en stuc bleken eeuwen oude secco's tevoorschijn te komen die tijdens de reformatie ten tijde van de beeldenstorm rond 1600 waren aangebracht.

Met de restauratie van de gewelfschilderingen zijn losliggende delen opnieuw vastgezet en is vervuiling met zorg weggehaald. Dat bracht enkele bijzondere historische feiten aan het licht over de context waarbinnen de schilderingen geplaatst konden worden. Een bijzonder verhaal.

LANDELIJK EN PROVINCIAAL OVERLEG:

Ook in 2019 zijn de Provinciale Stichtingen Behoud twee maal bijeen geweest in het 'Overlegorgaan' (OVO) voor het uitwisselen van wederzijdse informatie en bespreking van actuele ontwikkelingen; daardoor kunnen wij als SBKG-en de colleges van kerkrentmeesters nog beter van dienst zijn.

Met de SBKG Zuid-Nederland is nog steeds de afspraak van kracht dat zij in geval van nood tijdelijk door het bouw bureau van de SBKG MON zullen worden bijgestaan. Het afgelopen jaar heeft ons bouw bureau voor 3 kerken in Noord-Brabant de SIM-aanvraag voorbereid.

Meer informatie is te vinden op de website: www.SBKG.nl. Op deze site kan worden doorgelinkt naar andere partijen op het kerkelijk erf.

Regelmatig ontvangen wij van bijvoorbeeld een zuster-SBKG in meer of mindere mate interessante artikelen. Ons bestuur heeft besloten om sporadisch een hyperlink naar deze artikelen op onze website te plaatsen wanneer het externe artikel is gerelateerd aan het werk en de doelstelling van de SBKG Midden- en Oost Nederland.

DONATEURS:

Als donateur kunt u onze stichting benaderen voor advies en inlichtingen. Graag verwelkomen wij nieuwe donateurs voor de SBKG Midden- en Oost Nederland. Het donateurschap kost € 50,00 per jaar per kerkelijke gemeente, ongeacht het aantal kerkelijke gebouwen.

Per 31 december 2019 bedroeg het aantal donateurs 122. Het zijn de kerkbesturen van de volgende gemeenten:

Hervormde gemeente:

Aalst, Acquoy, Asperen, Barneveld, Brakel, Bruchem, Daarle, Dedemsvaart, Den Ham, Enter, Geldermalsen, Hasselt, Hasselt 'De Baak', Hedel, Heerde, Hierden, Hoevelaken, Holten, Horssen, IJsselmuiden en Grafhorst, Kampen, Kamperveen, Kerkwijk, Delwijnen en Nederhemert, Kesteren, Lutten, Mastenbroek, Nieuwleusen, Nijkerk 'Grote Kerk', Oene, Oldemarkt-Paasloo, Ommeren, Opijnen, Overdinkel, Putten, Rijssen, Spankeren/Laag-Soeren/Dieren N.O., Tricht, Tuil, Urk 'De Ark', Vollenhove, Waardenburg-Neerijnen, Welsum, Wilsum, Windesheim, Zalk en Veecaten, Zwartsluis

Gereformeerde kerk:

Hasselt 'Ichtuskerk', Vollenhove

Protestantse gemeente:

Almelo, Almen, Angerlo-Doesburg, Bathmen-Okkenbroek, Bemmeloord, Beusichem-Zoelmond, Blokzijl-Scheerwolde, Borne, Bredevoort, Colmschate-Schalkhaar, Dalfsen, Deil en Enspijk, Delden, Denekamp, Deventer, Diepenheim, Dronten, Echteld, Eerbeek, Elst (Gld.), Enschede, Giethoorn, Glanerbrug, Goor, Gramsbergen, Haaksbergen-Buurse, Hall en Voorstonden, Hardenberg-Heemse, Harderwijk, Heino, Hengelo (Ov.), Hoevelaken 'De Eshof', Kuinre-Blankenham, Lemele en Archem - 'Ichtuskerk', Lent-Oosterhout-Ressen, Losser, Markelo, Nijmegen, Nijverdal, Oldenzaal, Olst, Oosterbeek-Wolfheze, Ootmarsum, Ophemert en Zennewijnen, Oud-Avereest/Balkbrug, Raalte, Rhenoy-Gellicum, Rossum-Heerwaarden-Hurwenen, Ruten, Ruurlo-Barchem, Steenwijk, Steenwijkerwold, Tiel, Tubbergen, Varik en Heesselt, Vorden, Wageningen, Wanneperveen / Belt-Schutsloot, Warnsveld/Leesten, Weerselo, Wesepe, West Maas en Waal, Wijhe, Willemsoord-Peperga/Blesdijke, Wilp, Zoelen, Zwolle

Hersteld Hervormde Gemeente:

Nederhemert, Nieuwaal

Doopsgezind:

Blokzijl, Borne, Giethoorn, Steenwijk

Diversen:

Koningskerk (3Gk) te Deventer

Nederhemert-Zuid (HHG); de kerk op 't Ailand

NIEUWSBRIEF:

In de maanden mei en oktober 2019 is er een Nieuwsbrief uitgegaan met actuele onderwerpen en enige verslaggeving, uiteraard met zo veel mogelijk relevante informatie voor bestuurders en beheerders van (al of niet monumentale) kerkelijke gebouwen.

Belt-Schutsloot; gevelsteen

Giethoorn DG

BESTUURSVERGADERINGEN:

In de verslagperiode kwam het bestuur zes keer bijeen. De belangrijkste onderwerpen waren:

- Coördinerend en sturend toezicht op de schriftelijke rapportage van de bouwkundigen.
- Beheersmatige bespreking m.b.t. de actuele financiële stand van zaken.
- Overleg van het bouwbureau met de RCE over de Grote Kerkenregeling.
- Bespreken aanvulling bestuur met iemand uit de provincies Overijssel en Flevoland.
- Bij grote opdrachten de aanwezigheid van een technisch bestuurslid tijdens de 1^e bouwvergadering.

Zoals u ziet zijn er, naast de bouwkundige advisering, meerdere onderwerpen waarover dient te worden nagedacht en te worden besproken, vaak anticiperend op de (nabije) toekomst. Voor onderwerpen die niet worden genoemd, maar wel in de vergaderingen van een kerkbestuur vragen oproepen en betrekking hebben op uw gebouwen, kunt u uiteraard contact met ons opnemen. Wij kunnen u dan adviseren of doorverwijzen naar de juiste persoon of instantie. Hierbij is te denken aan ornamenten aan of in kerkgebouwen, gemeentelijke bemoeienis met het kerkgebouw, e.d.

Onze vergaderlocatie was in één van de zalen van verenigingsgebouw ‘Het Hoogepad’ van de Hervormde gemeente te Beekbergen.

In het verslagjaar is de laatste vergadering vóór het zomerreces gehouden in Verenigingsgebouw ‘De Wheme’ behorende bij de Grote Kerk te Harderwijk, Het bestuur heeft de restauratie van de gewelfschilderingen in het koor van nabij kunnen bekijken.

Verder is de SBKG MON op diverse bijeenkomsten vertegenwoordigd geweest, zoals:

- Gesprek met het bestuur van de Stichting Oude Gelderse Kerken.
- Jaarvergadering afd. Gelderland van de VKB.
- Jaarvergadering van de landelijke VKB in Amersfoort/Vathorst.
- Regiobijeenkomsten van de VKB afd. Gelderland.
- Met de Provincies overleg gevoerd over de regeling inzake het toekennen van restauratiegelden aan kerkelijke monumenten.
- Lancering Kerkenvisie in Gelderland.
- Gesprek gevoerd met de Stichting Monumentenwacht Overijssel en Flevoland.
- Eveneens gesprek gevoerd met de Stichting Monumentenwacht Gelderland.
- Afronding project ‘1250 jaar Lebuïnuskerk’ te Deventer.
- Rondetafelgesprek met Provinciale Staten van Gelderland over de notitie ‘Aanpak monumentaal erfgoed’.

BESTUURSSAMENSTELLING:

Per 31 december 2019 bestond het bestuur uit de volgende, onbezoldigde, leden:

B. Vries	1 ^e voorzitter
E. Kooiker	2 ^e voorzitter
K. van der Kamp	1 ^e secretaris
P.A. van den Bogerd	2 ^e secretaris
J. Jongema	1 ^e penningmeester
R.B. Vrieselaar	2 ^e penningmeester
H. Nijland	lid
J. Poldervaart	lid

Het bouwbureau is gevestigd in Vaassen. Bouwkundigen zijn de heren H. Bron en G.F. Tutert.

FINANCIËN:

De financiële verantwoording over 2019 is inmiddels in het bestuur besproken. Na controle door twee onafhankelijke, financiële deskundigen, wordt deze ingediend bij zowel de afd. Gelderland als de afd. Overijssel en Flevoland van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN. Een beknopt financieel verslag over 2019 vindt u op onze website onder de knop ANBI.

GIFTEN EN LEGATEN:

Bij beschikking van 11 april 2018 is onze Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen in Midden- en Oost Nederland door de Belastingdienst aangemerkt als een '*Culturele Algemeen Nut Beogende Instelling*' (ANBI) in de zin van de Wet Inkomstenbelasting 2001. Dit betekent dat giften en schenkingen door particulieren en bedrijven aan de stichting, volgens de daarvoor geldende regels, voor hen met een opslag fiscaal aftrekbaar zijn. Ook brengt de vrijstelling mee dat de stichting in de toekomst geen schenkings- of successierecht verschuldigd is over ontvangen giften, legaten en erfenissen.

ANBI:

Per 1 januari 2014 zijn de eisen die aan een ANBI worden gesteld aangescherpt. De plaatselijke kerkelijke gemeenten hebben wel een groepsbeschikking vanuit hun landelijk kerkverband, maar moeten inmiddels aan meer voorwaarden voldoen dan voorheen willen zij van de groepsbeschikking gebruik kunnen blijven maken.

DOELSTELLING:

De '**Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen in Midden- en Oost Nederland**' is per 1 januari 2018 ontstaan uit de fusie tussen de SBKG Overijssel en Flevoland en de SBKG Gelderland.

Volgens artikel 2 van de Statuten stelt de stichting zich ten doel:

- 1. De leden van de afdeling Gelderland en de afdeling Overijssel en Flevoland van de "Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland" behulpzaam te zijn bij de restauratie, het herstel en onderhoud van gebouwen en de tot die gebouwen behorende orgels, meubilair, inventaris en andere zaken, alsmede van begraafplaatsen met toebehoren.*
- 2. Andere eigenaren van daarvoor in aanmerking komende gebouwen en bijbehorende zaken en begraafplaatsen, zulks ter beoordeling van het bestuur van de stichting, behulpzaam te zijn in zaken als in lid 1 vermeld en voorts al hetgeen wat met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de breedste zin van het woord, waaronder ook begrepen het verstrekken van faciliteiten aan burgerlijke gemeenten ten behoeve van de monumentenzorg.*
- 3. De onder 1. genoemde afdelingen van de "Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland" te adviseren en bij te staan terzake van haar belangenbehartiging op het gebied van kerkelijke gebouwen.*

De stichting heeft geen winstoogmerk en dient, onverminderd het vorenstaande, het algemeen belang en het cultureel algemeen belang.

Als bestuursleden van de Afdeling Gelderland van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB) zijn de heren Van den Bogerd en Poldervaart contactpersoon tussen hen en de 'Stichting Behoud'. Op deze wijze is de Stichting steeds vertegenwoordigd op bijeenkomsten die worden georganiseerd door de Afdeling Gelderland van de VKB en de landelijke VKB. Er is overleg gaande met de VKB-afdeling in Overijssel en Flevoland over de vertegenwoordiging in dat afdelingsbestuur.

De Stichting staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 410.24347.

NADERE INFORMATIE IS TE VERKRIJGEN BIJ:

Bouw bureau SBKG Midden- en Oost Nederland:

Dhr. Ing. H. Bron

Vossenhoek 16

8172 AB Vaassen

telefoon : 0578 570157

mobiel : 06 5068 8957

e-mail : info@sbkg.nl

: h.bron@sbkg.nl

internet : www.sbkg.nl

en Dhr. G.F. Tutert

telefoon : 06 2112 4310

e-mail : g.tutert@sbkg.nl

Gewelfschilderingen	
Restauratie Grote Kerk Harderwijk	
Opdrachtgever:	Hervormde Gemeente Harderwijk
Kader:	Functioneel Gebruik Erfgoed Provincie Gelderland
Directie:	St. Behoud Kerkelijke Gebouwen Midden en Oost-Nederland
Restauratoren:	Bouwhuis & Journee
Steigerwerken:	Yelloo
Restauratie aannemer:	Hulshof Bouw & Restauratie B.V.
Glazenier:	Glazeniersbedrijf Koos Reijers & Zn

Uitvoeringsperiode: oktober 2018 t/m december 2021

Harderwijk, Grote Kerk